
Структура земельних угідь Лановецького району станом на 01.01.2016 р.

7. Олійник Я.Б., Остапенко П.О. Формування спроможних територіальних громад в Україні: переваги, ризики, загрози. Український географічний журнал. 2016. № 4. С. 37-44.

8. Офіційний сайт Управління екології та природних ресурсів Тернопільської ОДА. URL: <http://ecoternopil.gov.ua>

9. Офіційний сайт Управління лісового та мисливського господарства Тернопільської області. URL: <https://ternopillis.gov.ua>

10. Природокористування: навчальний посібник. [Царик Л.П, Барна І.М., Грицак Л.Р., Лісова Н.О., Стецько Н.П. та ін.] – Тернопіль: редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2015. 398 с.

11. Царик Л.П. Еколого-географічний аналіз і оцінювання території: теорія та практика. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 256 с.

12. Tsaryk L., Yankovs'ka L., Tsaryk P., Novyts'ka S., Kuzyk I. Geocological problems of decentralization (on Ternopol region materials). Journal of Geology, Geography and Geoecology. Vol. 29.(1). Dnipro, 2020. P. 196-205.

Вікторія ДМИТРІВ, студентка

Науковий керівник: **к. геог. н., доц. Стецько Н.П.**

СУЧАСНИЙ СТАН ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ В ДОЛИНИ РІЧКИ СЕРЕТ

Проблеми пов'язанні із забрудненням навколишнього природного середовища в результаті антропогенної діяльності гостро постали протягом останніх десятиліть. В результаті такого забруднення відбувається збіднення генофонду рослинного і тваринного світу, зменшення стабільності та продуктивності природних екологічних систем, порушення природної екологічної рівноваги біосфери. Для вирішення цих проблем потрібно впроваджувати комплекс природоохоронних

заходів. Одним з найбільш ефективних шляхів охорони природних об'єктів і територій є переведення їх у заповідні зони, які перебувають під охороною держави.

Річка Серет виступає екологічним коридором, що з'єднує екологічні ядра вздовж усієї області, тому вона є важливим природоохоронним об'єктом, що потребує постійного моніторингу та охорони. Також варто зауважити, що природоохоронним об'єктом її робить не тільки екологічний коридор, але і численні території та об'єкти, які мають режим заповідання та знаходяться у долині річки.

Річка Серет – найбільша з приток Дністра в межах Тернопільської області. Вона є важливою водною системою, яка живить своїми водами території двох областей. Іхтіофауна річки різноманітна. Тут можна побачити такі види риб, як короп, білий амур, карась, окунь, щуки та біла риба [1].

Головною екологічною проблемою річки Серет є несанкціоновані скиди від різних приватних та комунальних підприємств.

Згідно із регіональною доповіддю про стан навколишнього природного середовища в Тернопільській області у 2020 році, основними забруднювачами річки є Чортківський ВУВКГ та КП Тербовлянської міської ради «Тербовля».

Аналіз заповідних об'єктів у долині р.Серет показав наявність таких заповідних об'єктів, як ландшафтний заказник, гідрологічні заказники, орнітологічний, іхтіологічний та регіональний ландшафтний парк.

Значна площа природно – заповідних територій долини річки Серет приурочена до Серетського гідрологічного заказника загальнодержавного значення. Решта акваторій – це водне плесо Чистилівського орнітологічного заказника загальнодержавного значення (5,8%), Тернопільського регіонального ландшафтного парку «Загребелля» (5,6%), Касперівського ландшафтного заказника загальнодержавного значення (4,6%). Також є ще низка малих за площею заповідних територій (рис.1).

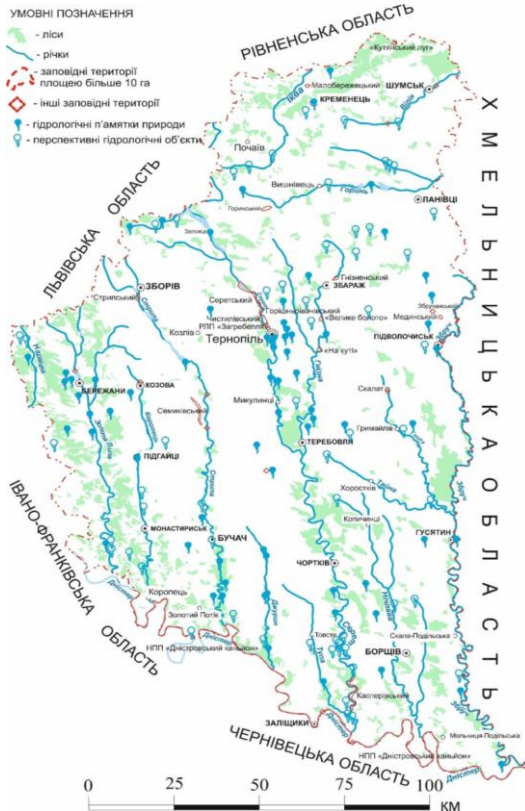

Рис. 1. Існуючі та перспективні гідрологічні заповідні об'єкти Тернопільської області [2]

Завдяки створенню природоохоронних територій в долині річки Серет досі є збереженими природні долини річки, які використовуються тваринами для локальних та глобальних сезонних міграцій та є місцями концентрації біорізноманіття.

Долина річки Серет є перспективною територією для заповідання, адже цьому сприяє географічне положення цієї річки та різноманітність флори та фауни на даній території. В деяких частинах річки поєднуються відносно рівні плакорні ділянки та вузька каньйоноподібна долина річки із стрімкими схилами («стінками»). На кількох стрімких ділянках яру Серету збереглися ареали різнотрав'я наскельно - степових рослин, у т.ч.

нечисленні популяції ясенцю білого – виду, що занесений до Червоної Книги України.

Окрім цього, у заболочених заплавах річки є численні озерця, до яких приурочена різновидна орнітофауна. Також тут є ряд червонокнижних та зникаючих видів рослин (осока Девелла та товстянка двоколірна, Фукса, зозуліні сльози яйцевидні а також білозір болотний - регіонально - рідкісний вид на території області) [4].

Річка Серет протікає через низку населених пунктів. Для прикладу можна взяти села Гарбузів, Манаїв та Перепельники Зборівської міської громади. На даній території немає місця для відпочинку населення, для риболовлі. Для покращення стану річки потрібно провести розчищення джерел, результатом якого буде відновлення стану річки та відновлення болотяної рослинності.

На території Тернопільської області є значна кількість перспективних природоохоронних об'єктів. Не виключенням є і долина річки Серет. Тут можна створити такі заповідні території, як ландшафтний заказник «Гарбузівське болото» та РЛП «Середньосеретський».

Територія пропонованого РЛП «Середньосеретський» знаходиться у межах Чортківського району Тернопільської області. Територія пропонується під створення регіонального ландшафтного парку «Середньосеретський» має значний рекреаційний потенціал і на сьогоднішній день активно використовується в туристко-рекреаційній сфері. Створення РЛП дало би змогу впорядкувати та оптимізувати рекреаційні потоки, спроектувати низку екологічних стежок, проводити більш цілеспрямовану еколого - просвітницьку роботу з населенням. Водночас – це новий напрям господарської діяльності, зміна акцентів природокористування.

Гарбузівське болото. Пропонована для заповідання ділянка розташована між селами Вовчківці, Перепельники, Гарбузів Тернопільського району, у межах заболоченої заплави р. Серет. Тут збереглися болотні угруповання формації осоки Девелла та товстянки двоколірної, що занесені до Червоної книги України зі статусом, «зникаючий вид» а також низка червонокнижних видів рослин [5].

Література:

1. Річка Серет. ULR: <https://moyaosvita.com.ua/geografija/richka-seret/> (дата звернення: 03.02.2022)
2. Царик Л., Царик П., Царик В. Заповідні гідрологічні об'єкти: їх стан і роль в умовах посиленого антропогенезу і аридизації клімату. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Географія. 2020. №2 (49). С. 194–204.
3. Василюк О., Драпалюк А., Парчук Г., Ширяєва Д. Виявлення територій, придатних для оголошення об'єктами природно-заповідного фонду. Львів, 2015. 80 с.
4. Царик Л.П., Царик П.Л., Кузик І.Р., Царик В.Л. Природокористування та охорона природи у басейнах малих річок: монографія. Тернопіль: СМП «Тайп», 2021. 162 с.
5. Площі перспективних заповідних територій у Тернопільській області. ULR: <http://ecoternopil.gov.ua> (дата звернення: 9.02.2022).

Андрій ШУМ, студент

Науковий керівник: **к. біол. н., доц. Лісова Н. О.**

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Проблема формування у дітей свідомого ставлення до природи та своєї поведінки у ній, екологічної культури на сьогодні в Україні набуває особливої актуальності та значущості, є предметом вивчення освітніх установ, одним із яких заклад дошкільної освіти.

Заклад дошкільної освіти є початковою ланкою для формування екологічної культури, засвоєння та набуття екологічних знань дітьми. Саме період дошкільного дитинства важливий для усвідомлення себе невід'ємною часткою живої природи, своєї ролі та значущості в збереженні її цілісності. Дошкільний вік є найпродуктивнішим етапом засвоєння екологічних знань, тому що діти сприймають природу емоційно.